

Beskæftigelse 3
Marts 2023

Notat om udlandsopholds betydning for kontanthjælp mv., om sanktion for uberettiget at have modtaget hjælp under udlandsophold og om tilbagebetaling af uberettiget modtaget hjælp under udlandsophold efter aktivloven.

Til brug for tema-ankemøde i uge 12 2023

Indhold

- I. Indledning
- II. Lovgrundlag
- III. Generelt
- IV. Ophold i udlandet, herunder i forbindelse med ferie
- V. Tilbagebetaling på grund af uberettiget modtaget hjælp under udlandsophold
- VI. Sanktion på grund af mod bedre vidende og uberettiget modtaget hjælp under udlandsophold
- VII. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser
- VIII. De konkrete mødesager

I. Indledning

Sagerne på dette tematiserede møde handler om tilbagebetaling af uberettiget modtaget hjælp under ophold i udlandet og sanktion for uberettiget at have modtaget hjælp under ophold i udlandet.

I det følgende gennemgås de regler, der er relevante for de sager, der er på dagsordenen.

II. Lovgrundlag

De relevante bestemmelser for sagerne, der er på dagsorden, findes i Lov om aktiv socialpolitik (aktivloven), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 241 af 12. februar 2021 og i Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven), som bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 265 af 25. februar 2022.

De relevante bestemmelser er citeret nedenfor og i de enkelte udkast til afgørelse.

Reglerne om modtagelse af hjælp under ophold i udlandet for modtagere af kontanthjælp, uddannelseshjælp, selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse fremgår af aktivlovens § 5.

Reglerne om ret til ferie for kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere fremgår af aktivlovens § 13, stk. 11 og 12.

Reglerne om tilbagebetaling på grund af uberettiget modtaget hjælp fremgår af aktivlovens § 91, stk. 1, nr. 1, jf. § 11, stk. 2, i retssikkerhedsloven, og af aktivlovens § 91, stk. 1, nr. 2.

Reglerne om sanktion for personer, der mod bedre vidende og uberettiget har modtaget hjælp under ophold i udlandet fremgår af aktivlovens § 42 og § 43.

Bestemmelser i aktivloven:

§ 5. Personer, der opholder sig i udlandet, kan ikke få hjælp efter denne lov, jf. dog stk. 2, og 3.

Stk. 2. Kommunen kan dog i særlige tilfælde tillade, at retten til hjælp bevares under kortvarige ophold i udlandet, hvis

- 1) modtageren deltager i aktiviteter, der er led i tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, tilbud efter kapitel 5 i lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v., tilbud i medfør af selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet eller introduktionsprogrammet efter integrationsloven eller revalidering efter denne lov,
- 2) modtageren udøver aftalt eller fastsat samvær, som ikke kan foregå her i landet, med egne børn under 18 år,
- 3) modtageren har brug for nødvendig lægebehandling, som den pågældende ikke kan få her i landet, eller
- 4) der i øvrigt foreligger ganske særlige forhold, f.eks. besøg hos en nær pårørende, der er alvorligt syg.

Stk. 3. Personer kan opholde sig kortvarigt i udlandet, dog således at de skal have befundet sig i Danmark inden for hvert døgn. Et ophold i udlandet efter 1. pkt. kan højst ske én gang pr. kalendermåned med samtidig modtagelse af hjælp efter denne lov og må ikke ske i forbindelse med påbegyndelse eller afslutning af en ferieperiode. Personen skal senest 2 dage før udlandsophold efter 1. pkt. give kommunen besked herom.

Stk. 4. Det er en betingelse for at bevare hjælpen i udlandet, at opholdet ikke hindrer, at modtageren kan opfylde de almindelige betingelser for hjælp, herunder at den pågældende kan tage imod tilbud om arbejde, tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, tilbud efter kapitel 5 i lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v. eller tilbud i medfør af selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet eller introduktionsprogrammet efter integrationsloven. Dette gælder dog ikke for personer, der er omfattet af § 6 i repatrieringsloven.

Stk. 5. Modtageren kan dog opholde sig i udlandet, mens pågældende har ret til ferie efter § 13, stk. 11 og 12, § 68 a, stk. 4, § 69, stk. 5 og 7, § 69 j, stk. 11, § 69 k, stk. 5, § 73 c, § 74, stk. 1, nr. 4, og § 74, stk. 2, nr. 3.

§ 13. ...

Stk. 11. En person, hvis ægtefælle er berettiget til hjælp efter § 11, og som udelukkende eller hovedsagelig har arbejdet i hjemmet, kan vælge ikke at udnytte sine uddannelses- eller arbejdsmuligheder efter reglerne i stk. 1-6. I så fald bliver hjælpen til parret beregnet efter reglerne i § 26, stk. 4, og § 34, stk. 3.

Stk. 12. En person, der har modtaget uddannelses- eller kontanthjælp i 12 sammenhængende

måneder, har ret til op til 4 ugers ferie, hvor personen kan modtage uddannelses- eller kontanthjælp. Ferien skal afholdes inden for de 12 følgende måneder. Det er en betingelse, at personen i øvrigt opfylder betingelserne for at modtage uddannelses- eller kontanthjælp, mens ferien afholdes. Personen er ikke omfattet af reglerne i stk. 1-6, mens ferien afholdes. Har personen optjent ret til ferie med feriegodtgørelse, skal denne ferie afholdes først. Den samlede ferie kan højst udgøre 4 uger. En ferieperiode må højst vare 2 uger.

...

§ 42. En person, som modtager hjælp efter §§ 22-25, dog undtaget § 23, stk. 3, og § 25, stk. 4, på mindst 11.423 kr. pr. måned (2019-niveau), skal have hjælpen nedsat med en tredjedel i 20 uger og skal herudover tilbagebetale den nedsatte hjælp, hvis den pågældende mod bedre vidende

- 1) har tilsidesat sin pligt til at oplyse om arbejde efter § 11, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område eller efter § 49, stk. 2, i integrationsloven eller
- 2) uberettiget har modtaget hjælp under ophold i udlandet.

Stk. 2. Nedsættelsen sker i hjælpen fra første hele kalendermåned efter afgørelsen.

Tilbagebetalingskravet beregnes på grundlag af hjælpen for første hele kalendermåned efter afgørelsen og de efterfølgende måneder. Hjælpen afrundes til nærmeste hele kronebeløb. Hvis en person tillige er omfattet af en sanktion efter §§ 36-40 a eller i øvrigt ikke er berettiget til hjælp, udskydes sanktionen om nedsættelse eller tilbagebetaling af hjælpen efter stk. 1, indtil sanktionen efter §§ 36-40 a er afviklet eller bortfaldet, eller der på ny ydes hjælp. Hvis sanktionen efter stk. 1 allerede er påbegyndt, udskydes den resterende del af sanktionen, indtil sanktionen efter §§ 36-40 a er afviklet, eller der på ny ydes hjælp.

Stk. 3. Nedsættelsen af hjælpen efter stk. 1 bortfalder, hvis den ikke er afviklet inden for 5 år fra det tidspunkt, hvor kommunen har konstateret forseelsen.

Stk. 4. Kommunen træffer afgørelse om nedsættelse og tilbagebetaling af hjælpen efter stk. 1 og 2.

Stk. 5. Tilbagebetaling af hjælpen efter stk. 1 sker efter § 95.

§ 43. En person, som modtager hjælp efter §§ 22-25 a, dog undtaget § 23, stk. 3, og § 25, stk. 4, på mindre end 11.423 kr. pr. måned (2019-niveau), skal have hjælpen nedsat med tre sanktionssatser efter § 35, stk. 4, pr. måned i 3 måneder og skal herudover tilbagebetale den nedsatte hjælp i 20 uger, hvis den pågældende mod bedre vidende

- 1) har tilsidesat sin pligt til at oplyse om arbejde efter § 11, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område eller efter § 49, stk. 2, i integrationsloven eller
- 2) uberettiget har modtaget hjælp under ophold i udlandet.

§ 91. Kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling,

- 1) når en person mod bedre vidende har undladt at give kommunen oplysninger som krævet efter § 74 d, stk. 4, og § 92, stk. 4, i denne lov, integrationslovens § 49, stk. 2, eller § 11, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område,
- 2) når en person mod bedre vidende uberettiget har modtaget ydelser efter denne lov,
- 3) når en person har modtaget hjælp efter § 12, stk. 2, og efterfølgende får udbetalt uddannelsesstøtte efter SU-loven, der dækker samme tidsrum,
- 4) når en person er omfattet af en sanktion efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. eller

5) når en person er dømt for overtrædelse af straffelovens § 101 a, stk. 1, § 114 c, stk. 3, §§ 114 d, 114 e eller 114 g for forhold begået i udlandet, straffelovens § 114 j, stk. 1, eller et udrejseforbud fastsat i medfør af § 2 b, stk. 1, i lov om pas til danske statsborgere m.v.

Stk. 2. Kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling efter stk. 1, nr. 5. Det gælder, uanset om kommunen tidligere har truffet afgørelse om tilbagebetaling af en ydelse efter § 91, stk. 1, nr. 1-4, for samme periode.

Stk. 3. Kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalte ydelser efter kapitel 4, 6 a-6 c og 7, hvis ydelserne overstiger niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, for den periode, der er nævnt i §§ 10 f, 10 h og 10 j.

Stk. 4. Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling,

- 1) når en person mod bedre vidende har undladt at give Udbetaling Danmark oplysninger som krævet efter § 4 i lov om Udbetaling Danmark, eller
- 2) når en person mod bedre vidende uberettiget har modtaget ydelser efter §§ 6 eller 85 a i denne lov.

Stk. 5. Kommunen skal indgive politianmeldelse, hvis kommunen træffer afgørelse om tilbagebetaling efter stk. 1, nr. 1 og 2, fordi personen mod bedre vidende uberettiget har modtaget

- 1) ydelser efter denne lovs kapitel 4, 6 a og 6 b og tilbagebetalingskravet er begrundet i et udlandsophold på mere end 14 sammenhængende kalenderdage eller
- 2) ydelser efter denne lovs kapitel 4, 6 a-6 c eller 7 og tilbagebetalingskravet udgør mere end 30.000 kr. for afgørelser truffet før den 1. januar 2023 og mere end 21.500 kr. for afgørelser truffet fra den 1. januar 2023.

Bestemmelsen i retssikkerhedsloven:

§ 11. ...

Stk. 2. Personer, der får hjælp, har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen.

III. Generelt

Formålet med reglerne om udlandsophold i § 5 er at tydeliggøre, at det en betingelse for at få hjælp, at man opholder sig her i landet og at tydeliggøre betingelserne for, hvornår modtageren kan bevare hjælpen under ophold i udlandet, herunder under ferie.

Formålet med reglerne om ferie i § 13, stk. 11-12, er at give kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere ret til ferie med ydelse på visse nærmere betingelser. Modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse har efter reglerne ikke ret til ferie med ydelse.

Formålet med reglerne om tilbagebetaling er at sikre, at en borger, der har modtaget offentlig hjælp, som pågældende ikke har ret til, bliver mødt med et tilbagebetalingskrav.

Formålet med reglerne om sanktion for personer, der mod bedre vidende og uberettiget har modtaget hjælp under ophold i udlandet, er at supplere reglerne om tilbagebetaling.

IV. Ophold i udlandet, herunder i forbindelse med ferie

Ophold i udlandet

Efter aktivlovens § 5, stk. 1, kan personer, der opholder sig i udlandet, ikke få hjælp efter loven.

Det fremgår af forarbejderne til aktivloven, at Grønland og Færøerne er dækket af begrebet "udlandet", idet aktivloven ikke gælder for Grønland og Færøerne.

Efter § 5, stk. 2, kan kommunen i særlige tilfælde tillade, at retten til hjælp bevares under kortvarige udlandsophold.

Det er en betingelse for at modtage hjælp under et udlandsophold, at modtageren opfylder betingelserne for at få hjælp inden udrejsen, og at modtageren har fået kommunens tilladelse før udrejsen. Varigheden af opholdet fastlægges i hvert enkelt tilfælde ud fra de konkrete omstændigheder, herunder karakteren af hjælpen.

Det fremgår af § 5, stk. 2, nr. 1-3, hvilke situationer der er omfattet af begrebet "særlige tilfælde". Derudover kan der efter § 5, stk. 2, nr. 4, ydes hjælp under et kortvarigt udlandsophold, hvis der i øvrigt foreligger ganske særlige forhold, f.eks. besøg hos en nær pårørende der er alvorligt syg. Det beror på en konkret vurdering, om der er tale om ganske særlige forhold.

Efter § 5, stk. 4, er det en betingelse for at bevare hjælpen i udlandet, at opholdet ikke forhindrer borgeren i at opfylde de almindelige betingelser for hjælp, herunder pligten til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Efter § 5, stk. 5, kan modtagere af hjælp dog opholde sig i udlandet, mens pågældende har ret til ferie med ydelse.

Ferie

Personer, som har modtaget uddannelseshjælp eller kontanthjælp i 12 sammenhængende måneder, har ret til op til 4 ugers ferie med ydelse efter aktivlovens § 13, stk. 11. En ferieperiode må højst vare 2 uger.

Efter § 13, stk. 12, er det en betingelse for at holde ferie med ydelse, at borgeren har indgået aftale med kommunen om ferien. Borgeren skal under ferien opfylde de almindelige betingelser for ret til hjælp, men er fritaget fra rådighedsforpligtelsen, så længe ferien varer.

Aftalen om ferie skal være indgået inden ferien påbegyndes, og der kan ikke bevilges ferie med tilbagevirkende kraft.

Det fremgår af aktivlovens § 5, stk. 5, at ferien kan afholdes i udlandet.

Modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse har ikke ret til ferie med ydelse.

Konsekvens for ydelsen

Hvis en borger opholder sig i udlandet uden at have aftalt dette med kommunen og uden at have indgået aftale med kommunen om ferie med ret til ydelse, har det konsekvenser for ydelsen.

Borger har ikke ret til hjælp i perioden fra og med udrejsedagen og til og med hjemrejsedagen.

Uddannelses- og kontanthjælp er bagudbetalt. Det vil sige, at hjælpen for f.eks. januar måned udbetales med udgangen af januar og er beregnet til at dække borgers forsørgelse i februar måned.

En person, der rejser på ferie i udlandet uden ret til uddannelses- eller kontanthjælp i ferieperioden, kan have ret til udbetaling af hjælp for den del af måneden, som ligger før udrejsedagen.

Det har ikke ydelsesmæssig betydning, om borgeren er i udlandet på den almindelige udbetalingsdag for kontanthjælp, dvs. sidst i måneden, eller om udlandsopholdet foregår midt i en måned.

Det afgørende er, at borgeren står til rådighed for arbejdsmarkedet i perioden indtil afrejsen og ikke har andet forsørgelsesgrundlag for den kommende måned efter hjemkomsten fra ferieopholdet i udlandet.

Der skal desuden være tale om et kortvarigt ferieophold, og borgeren skal på forhånd have oplyst kommunen om udlandsopholdet. Derudover skal datoen for hjemkomsten til Danmark være fastlagt inden afrejsen. Der er dermed tale om en ubrudt kontanthjælpsperiode.

Hvis borgeren derimod er udrejst i en længere eller ukendt periode, kan kommunen træffe afgørelse om at bringe hjælpen til ophør med den virkning, at borger skal søge om hjælp på ny. I denne situation har borgeren ikke ret til hjælp for den del af måneden forud for udlandsopholdet, hvor borger opholdt sig i Danmark. Retten til kontanthjælp eller uddannelseshjælp er ikke knyttet til et optjeningsprincip. Retten til hjælp indtræder, hvis en person ikke er i stand til at forsørge sig selv på anden vis, og i øvrigt opfylder betingelserne for at få hjælp, herunder betingelsen om at opholde sig i Danmark.

Kommunen er forpligtet til at inddrage oplysninger om udrejsens længde og placering samt om, hvorvidt borgeren har et forsørgelsesbehov efter hjemkomsten.

Både ansøgeren og ægtefællen skal som udgangspunkt stå til rådighed for arbejde eller uddannelse. Ægtefællens udlandsophold har derfor også betydning for hjælpen, idet ægtefællen ikke kan anses for at udnytte sine arbejds- eller uddannelsesmuligheder, mens pågældende opholder sig i udlandet.

V. Tilbagebetaling på grund af uberettiget modtaget hjælp under udlandsophold

Kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling, når en person mod bedre vidende har tilsidesat sin oplysningspligt (aktivlovens § 91, stk. 1, nr. 1, jf. retssikkerhedslovens § 11, stk. 2).

Kommunen skal også træffe afgørelse om tilbagebetaling, når en person mod bedre vidende uberettiget har modtaget hjælp (aktivlovens § 91, stk. 1, nr. 2).

Det er en fælles betingelse for krav om tilbagebetaling på grund af tilsidesat oplysningspligt og hjælp, der er modtaget mod bedre vidende, at borgeren har modtaget hjælp, som borgeren ikke havde ret til.

Tilbagebetaling på grund af tilsidesat oplysningspligt

Det er en betingelse for, at kommunen kan kræve tilbagebetaling på grund af tilsidesat oplysningspligt, at borgeren har undladt at give oplysninger til kommunen om ændringer i forholdene, som borger havde pligt til at give. Det skal også være sket mod bedre vidende. Det betyder, at borgeren vidste eller burde have vidst, at borgeren skulle have oplyst kommunen om ændringer i forholdene. Det kan for eksempel være et ophold i udlandet, som borgeren ikke har givet kommunen oplysninger om.

Der kan kræves tilbagebetaling på grund af tilsidesat oplysningspligt, hvis borgeren er vejledt om, at han eller hun skal oplyse om det forhold, der medfører, at ydelsen er modtaget uberettiget og ikke rettidigt har oplyst herom. Det er ikke en betingelse for at kræve tilbagebetaling på grund af tilsidesat oplysningspligt, at borgeren er eller burde være klar over, at der ikke er ret til hjælpen. Det er tilstrækkeligt, at borgeren er eller burde være klar over, at der er pligt til at oplyse. Dette skyldes, at kommunen, når den modtager oplysningen, har anledning til at vejlede borgeren om retsvirkningen.

Oplysningspligten er tilsidesat mod bedre vidende, hvis borgeren kan udlede af den skriftlige vejledning om oplysningspligten, som kommunen skal give borgeren, at der er pligt til at give kommunen en bestemt oplysning, men ikke gør det. Det er således en forudsætning for at træffe afgørelse efter denne bestemmelse, at borgeren er blevet vejledt om sin oplysningspligt og om, hvilke typer af ændringer der kan have betydning for hjælpen og derfor skal oplyses.

Oplysningspligten er overholdt, hvis borgeren oplyser om ændringerne hurtigst muligt efter, at han eller hun bliver bekendt med disse, også selv om kommunen ikke kan nå at standse hjælpen eller beregne hjælpen for den aktuelle periode korrekt.

Tilbagebetaling af hjælp, der er modtaget mod bedre vidende

Kommunen kan også kræve tilbagebetaling, når en borger mod bedre vidende har modtaget hjælp, som han eller hun ikke havde ret til. Det er ikke en betingelse for at kræve tilbagebetaling af hjælp, der er modtaget uberettiget og mod bedre vidende, at kommunen har vejledt borgeren. Det er dog en betingelse, at det kan dokumenteres, at borgeren vidste eller burde vide, at der ikke var ret til hjælpen i den aktuelle situation.

Dette kan blandt andet dokumenteres, hvis det ud af den givne vejledning med tilstrækkelig tydelighed kan udledes, at der ikke er ret til hjælp i den givne situation.

Andre omstændigheder kan også føre til, at borgeren ved eller burde vide, at hjælpen er modtaget uberettiget.

Hvis borgeren tidligere har været i samme situation, og kommunen har truffet afgørelse om ophør, fradrag eller tilbagebetaling, vil borgeren vide eller burde vide, der i en tilsvarende situation ikke er ret til hjælp.

Kommunen kan altså i dette tilfælde godt kræve tilbagebetaling, fordi ydelsen er modtaget mod bedre vidende, selvom borger rent faktisk har opfyldt sin oplysningspligt, og kommunen derfor ikke kan kræve tilbagebetaling på dette grundlag.

VI. Sanktion på grund af mod bedre vidende og uberettiget modtaget hjælp under udlandsophold

Når en kommune har truffet afgørelse efter aktivlovens § 91 om tilbagebetaling af ydelser, som er modtaget uberettiget og mod bedre vidende under ophold i udlandet eller uoplyst arbejde, skal personen sanktioneres efter aktivlovens § 42 eller 43. Det er størrelsen af ydelsen, som er afgørende for, om man anvender § 42 eller § 43. Hvis ydelsen er under 11.716 kr. (2022-niveau), sanktioneres der efter § 43.

Efter aktivlovens § 42, stk. 1, nr. 2, skal en person, som modtager af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp med brutto 11.716 kr. (2022-niveau) eller mere, have nedsat hjælpen med 1/3 i 20 uger, og den nedsatte hjælp skal tilbagebetales i 20 uger.

Efter aktivlovens § 43, stk. 1, nr. 2, skal en person, som modtager af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp med et beløb under brutto 11.716 kr. (2022-niveau) have nedsat hjælpen med tre sanktionssatser pr. måned i tre måneder, og den nedsatte hjælp skal tilbagebetales i 20 uger.

For hændelse (udrejser), der er sket senest den 31. december 2019 finder reglerne, som var gældende før 1. januar 2020 anvendelse.

For personer, der forud for den 1. januar 2020 modtog hjælp, finder reglerne, som trådte i kraft 1. januar 2020 anvendelse, når kommunen har givet vejledning i overensstemmelse med § 35 (gældende pr. 1. januar 2020). Hvis borger på udrejsetidspunktet (efter 1. januar 2020) ikke har modtaget vejledning i overensstemmelse med § 35 (gældende pr. 1. januar 2020), så finder sanktionsreglerne fra før 1. januar 2020 anvendelse.

For personer, der først modtager hjælp fra den 1. januar 2020, finder reglerne, som trådte i kraft 1. januar 2020, anvendelse. Pågældende kan derfor sanktioneres direkte efter §§ 42 og 43, når borger er skriftligt vejledt om oplysningspligten og reglerne for udlandsophold. Reglerne om vejledning i § 35 gælder ikke for §§ 42-43.

VII. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser

Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principmeddelelser.

Principmeddelelserne er udvalgt i sammenhæng med de konkrete sager for at belyse vores almindelige praksis på området. Enkelte principmeddelelser kan fremgå flere gange i forskellige sammenhænge.

Principmeddelelser om ophold i udlandet, herunder i forbindelse med ferie

A-14-08 fastslår, at kontanthjælpsmodtagere undtagelsesvis kan bevare retten til hjælp under kortvarige ophold i udlandet, hvis der foreligger ganske særlige forhold, f.eks. besøg hos en nær pårørende, der er alvorligt syg.

188-11 fastslår, at en kontanthjælpsmodtager, der rejste ud af landet den 8. i en måned, ikke havde ret til kontanthjælp for den første uge af måneden, når han kom tilbage til Danmark. Borgeren var udrejst af landet i den måned, som hjælpen for dagene i perioden 1.-7. i udrejsemåneden havde til formål at dække.

72-12 fastslår, at det er en betingelse for at få kontanthjælp, at man opholder sig i Danmark. Personer, der opholder sig i udlandet, kan som hovedregel ikke få kontanthjælp. Kommunen kan dog i særlige tilfælde tillade, at retten til hjælp bevares under kortvarige ophold i udlandet, hvis der foreligger ganske særlige forhold.

Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg fandt, at der ikke forelå ganske særlige forhold, da et ægtepar på kontanthjælp ønskede at bevare kontanthjælpen under et udlandsophold for at deltage i begravelsen af den ene ægtefælles mor.

14-16 fastslår, at det er en betingelse for, at en ydelse kan kræves tilbagebetalt, at ydelsen er modtaget uberettiget. Det er ikke alene en betingelse for berettigelse til en ydelse, at borger har opfyldt betingelserne undervejs i forløbet, men også at der er et forsørgelsesbehov her i landet på udbetalingstidspunktet.

Det forhold alene, at borger ikke er i landet på udbetalingstidspunktet, kan ikke medføre, at ydelsen er uberettiget, såfremt forsørgelsesbehovet fortsat består i den måned, ydelsen er beregnet til at dække.

Der kan ikke på baggrund af kortvarigt udlandsophold rejses tilbagebetalingskrav for en periode, der ligger forud for udlandsopholdet, når borger i denne periode har opfyldt betingelserne for at modtage kontanthjælp, og der foreligger et forsørgelsesbehov i den periode, ydelsen er beregnet til at dække.

Der kan imidlertid godt på baggrund af et længerevarende udlandsophold rejses tilbagebetalingskrav for en periode, der ligger forud for udlandsopholdet, selv om borger i denne perioden har opfyldt betingelserne for at modtage kontanthjælp, når der ikke foreligger et forsørgelsesbehov her i landet i den periode, ydelsen er beregnet til at dække.

36-18 fastslår, at det er en betingelse for at få hjælp til forsørgelse, at man opholder sig i Danmark. Personer, der opholder sig i udlandet, kan som udgangspunkt ikke få hjælp til forsørgelse. Kommunen kan dog i særlige tilfælde tillade, at retten til hjælp bevares under kortvarige ophold i udlandet. Det er som udgangspunkt en betingelse for at bevare retten til

hjælp under et kortvarigt ophold i udlandet, at kommunen har givet tilladelse forud for udrejsen.

Foreligger der ganske særlige forhold, som medfører, at en ydelsesmodtager kommer hjem på et senere tidspunkt end aftalt med kommunen, og er forholdene opstået under en ferie i udlandet med ret til ydelse, kan retten til hjælp også bevares. Det er en betingelse, at ydelsesmodtageren søger kommunen om tilladelse til at bevare retten til hjælp lige så snart, det er muligt, efter at det særlige forhold er opstået. Det er også en betingelse, at ydelsesmodtageren rejser hjem hurtigst muligt og dokumenterer de forhold, som begrundes, at vedkommende ikke kunne rejse hjem på den oprindeligt fastsatte dato.

37-18 fastslår, at uddannelses- og kontanthjælp udbetales som et månedligt beløb og dermed dækker alle syv kalenderdage i en uge, herunder også lørdag og søndag.

For modtagere af uddannelses- eller kontanthjælp svarer 4 ugers ferie derfor til 28 dage. Den samlede ferie kan højst udgøre 4 uger. En ferieperiode må højst vare 2 uger. De 4 ugers ferie kan efter aftale med kommunen deles i to perioder på hver 2 uger, eller afholdes ugevis eller på enkelte dage.

Det er en betingelse for at afholde ferie, at feriens placering er aftalt med kommunen. Det betyder, at der skal indgås aftale for alle de kalenderdage, der ønskes ferie, også for feriedage der afholdes på weekend- eller helligdage.

Principmeddelelser om tilbagebetaling

14-16 fastslår, at det er en betingelse for, at en ydelse kan kræves tilbagebetalt, at ydelsen er modtaget uberettiget. Det er ikke alene en betingelse for berettigelse til en ydelse, at borger har opfyldt betingelserne undervejs i forløbet, men også at der er et forsørgelsesbehov her i landet på udbetalingstidspunktet.

Det forhold alene, at borger ikke er i landet på udbetalingstidspunktet, kan ikke medføre, at ydelsen er uberettiget, såfremt forsørgelsesbehovet fortsat består i den måned, ydelsen er beregnet til at dække.

Kommunen er ved vurderingen af, om en ydelse er modtaget uberettiget, forpligtet til at inddrage nye faktiske oplysninger i forbindelse med sagens behandling. Kommunen er således som udgangspunkt både berettiget – men også forpligtet – til at træffe afgørelse på grundlag af de ændrede forhold.

Der kan ikke på baggrund af kortvarigt udlandsophold rejses tilbagebetalingskrav for en periode, der ligger forud for udlandsopholdet, når borger i denne periode har opfyldt betingelserne for at modtage kontanthjælp, og der foreligger et forsørgelsesbehov i den periode, ydelsen er beregnet til at dække.

Der kan imidlertid godt på baggrund af et længerevarende udlandsophold rejses tilbagebetalingskrav for en periode, der ligger forud for udlandsopholdet, selv om borger i denne perioden har opfyldt betingelserne for at modtage kontanthjælp, når der ikke foreligger et forsørgelsesbehov her i landet i den periode, ydelsen er beregnet til at dække.

21-19 fastslår bl.a., at der kan kræves tilbagebetaling på grund af tilsidesat oplysningspligt, hvis borgeren er vejledt om, at han eller hun skal oplyse om det forhold, der medfører, at ydelsen er modtaget uberettiget og ikke rettidigt har oplyst herom. Det er ikke en betingelse for at kræve tilbagebetaling på grund af tilsidesat oplysningspligt, at borgeren er eller burde være klar over, at der ikke er ret til hjælpen. Det er tilstrækkeligt, at borgeren er eller burde være klar over, at der er pligt til at oplyse. Dette skyldes, at kommunen, når den modtager oplysningen, har anledning til at vejlede borgeren om retsvirkningen.

Der kan også kræves tilbagebetaling, når en borger mod bedre vidende har modtaget hjælp, som han eller hun ikke havde ret til. Det er ikke en betingelse for at kræve tilbagebetaling af hjælp, der er modtaget uberettiget og mod bedre vidende, at kommunen har vejledt borgeren. Det er dog en betingelse, at det kan dokumenteres, at borgeren vidste eller burde vide, at der ikke var ret til hjælpen i den aktuelle situation. Dette kan blandt andet dokumenteres, hvis det ud af den givne vejledning med tilstrækkelig tydelighed kan udledes, at der ikke er ret til hjælp i den givne situation.

22-19 fastslår bl.a., at oplysningspligten er overholdt, hvis borgeren oplyser om ændringerne hurtigst muligt efter, at han eller hun bliver bekendt med disse, også selv om kommunen ikke kan nå at standse hjælpen eller beregne hjælpen for den aktuelle periode korrekt.

Oplysningspligten er også overholdt, hvis borgeren oplyser om ændringerne på et tidspunkt, hvor kommunen stadig kan nå at standse hjælpen eller beregne hjælpen for den aktuelle periode korrekt, selv om det ikke sker hurtigst muligt efter, at han eller hun er blevet bekendt med ændringerne.

Selv om kommunen ikke kan nå at standse hjælpen eller beregne hjælpen korrekt, er oplysningspligten således overholdt, hvis borgeren hurtigst muligt har oplyst om:

- Uddannelse, når borgeren får meddelelse om optagelse på en uddannelse
- Arbejde, når borgeren får meddelelse om, at have fået arbejde
- Indtægts størrelse, når indtægten udbetales på borgerens konto, eller når borgeren har oplysninger om indtægts størrelse.
- Øvrige forhold, når borgeren med rimelig sikkerhed er eller burde være klar over, at ændringen vil indtræde.

Hvis borgeren oplyser om ændringerne så sent, at kommunen ikke kan nå at beregne korrekt hjælp til vedkommende, skal kommunen undersøge, hvornår borgeren er blevet bekendt med ændringerne.

Det afgørende er, hvornår borgeren bliver bekendt med de ændringer, der medfører en ændret ret til hjælp, og om borgeren har oplyst om ændringerne hurtigst muligt herefter.

Der skal træffes afgørelse om tilbagebetaling af uberettiget modtaget hjælp, hvis borgeren mod bedre vidende har tilsidesat sin oplysningspligt omkring de forhold, der medfører en ændret ret til hjælp.

Oplysningspligten er tilsidesat mod bedre vidende, hvis borgeren kan udlede af den skriftlige vejledning om oplysningspligten, at der er pligt til at give kommunen en bestemt oplysning, men ikke gør det, har borgeren tilsidesat sin oplysningspligt.

Det er således en forudsætning for at træffe afgørelse efter denne bestemmelse, at borgeren er blevet vejledt om sin oplysningspligt og om, hvilke typer af ændringer, der kan have betydning for hjælpen og derfor skal oplyses.

Det fastslås endvidere om tilbagebetaling på grund af uberettiget og mod bedre vidende modtaget hjælp:

Hjælpen er modtaget mod bedre vidende, hvis borgeren i den aktuelle situation ved eller burde vide, at han eller hun ikke har ret til hjælp eller har modtaget for meget i hjælp.

Er borgeren vejledt skriftligt, f.eks. om sin oplysningspligt, og kan det af vejledningen udledes, at der ikke er ret til hjælp i den aktuelle situation, har borgeren modtaget hjælp mod bedre vidende. Andre omstændigheder kan også føre til, at borgeren ved eller burde vide, at hjælpen er modtaget uberettiget.

Hvis borgeren tidligere har været i samme situation, og kommunen har truffet afgørelse om ophør, fradrag eller tilbagebetaling, vil borgeren vide eller burde vide, der i en tilsvarende situation ikke er ret til hjælp.

Hvis borgeren har opfyldt sin oplysningspligt, kan omstændighederne dog føre til, at kommunen er nærmest til at bære risikoen for fejlagtig udbetaling. Det kan f.eks. ske, hvis borgeren har oplyst om ændringerne, kommunen ikke reagerer på oplysningerne, og den manglende reaktion fra kommunen har skabt en berettiget forventning hos borgeren om, at der er ret til hjælp i den aktuelle situation.

Principmeddelelser om sanktion

22-19 fastslår, at hjælpen er modtaget mod bedre vidende, hvis borgeren i den aktuelle situation ved eller burde vide, at han eller hun ikke har ret til hjælp eller har modtaget for meget i hjælp.

Er borgeren vejledt skriftligt, f.eks. om sin oplysningspligt, og kan det af vejledningen udledes, at der ikke er ret til hjælp i den aktuelle situation, har borgeren modtaget hjælp mod bedre vidende. Andre omstændigheder kan også føre til, at borgeren ved eller burde vide, at hjælpen er modtaget uberettiget.

VIII. De konkrete mødesager

Vi har behandlet i alt 26 sager på dette tematiserede møde, hvor af 11 sager er behandlet skriftligt. Sagerne er enten dobbeltsager eller trippelsager, og derfor er der alene beskrevet 9 afgørelser i det følgende.

Stadfæstelser:

I tre af sagerne var borgeren taget på ferie i udlandet uden forudgående tilladelse fra kommunen. I den ene af disse sager var borgeren bevilget ferie i en periode, men tog afsted før det aftalte tidspunkt. I to af sagerne havde borgeren ikke ansøgt om ferie. I to af sagerne oplyste borgerne, at de ikke vidste, at de også skulle stå til rådighed i weekender. Kontanthjælp udbetales for en 7-dages uge og rådighedspligten omfatter også weekender. Vi vurderede, at borgerne havde modtaget hjælp uberettiget og mod bedre vidende. Vi stadfæstede derfor kommunernes afgørelser om udlandsophold, tilbagebetaling og sanktion.

I en af sagerne var borgeren rejst akut til udlandet, da et familiemedlem skulle opereres. Borgeren havde ikke givet kommunen besked inden udrejsen. Vi vurderede, at der ikke var ganske særlige forhold, der bevirkede, at borgeren havde ret til at bevare hjælpen under kortvarige ophold i udlandet. Vi vurderede, at borgeren havde modtaget hjælp uberettiget og mod bedre vidende. Vi stadfæstede derfor kommunens afgørelser om udlandsophold, tilbagebetaling og sanktion.

I en af sagerne havde kommunen truffet afgørelse om sanktion for uberettiget at have modtaget hjælp under ophold i udlandet. Borgeren var rejst ud af landet for at besøge familie. Vi vurderede, at der ikke var ganske særlige forhold, der bevirkede, at borgeren havde ret til at bevare hjælpen under kortvarige ophold i udlandet. Vi stadfæstede sagen.

I en af sagerne var borgeren rejst til udlandet i to perioder uden forudgående tilladelse fra kommunen. Den ene gang på grund af dødsfald i borgerens familie. Vi vurderede, at borgeren ikke opfyldte betingelserne for at bevare retten til hjælp under udlandsopholdene. Vi vurderede, at borgeren havde modtaget hjælp uberettiget og mod bedre vidende. Vi stadfæstede derfor kommunens afgørelser om udlandsophold, tilbagebetaling og sanktion.

Ændringer/hjemvisninger:

I en af sagerne havde kommunen truffet afgørelse om tilbagebetaling og sanktion. Borgeren var rejst til udlandet uden forudgående tilladelse fra kommunen. Der var ikke dokumentation for, at borgeren havde bedt om ferie. Vi vurderede, at borgeren havde modtaget hjælp uberettiget og mod bedre vidende. Vi stadfæstede kommunens afgørelse om tilbagebetaling, og ændrede kommunens afgørelse om sanktion, idet kommunen alene havde taget stilling til sanktionen i form af nedsættelse af hjælpen. Sanktionen for uberettiget at have modtaget hjælp under ophold i udlandet omfatter også det, at den nedsatte hjælp skal tilbagebetales, hvilket kommunen ikke havde taget stilling til.

I en sag havde kommunen truffet afgørelse om tilbagebetaling i en periode og sanktion i form af nedsættelse af hjælpen med 1/3 i 20 uger og tilbagebetaling af den nedsatte hjælp. Borgeren var bevilget ferie, men havde holdt ferie ud over den periode, som kommunen havde givet tilladelse til. Vi vurderede, at borgeren alene skulle tilbagebetale sin hjælp for den periode, som lå ud over den bevilgede ferie, og vi ændrede kommunens afgørelse om tilbagebetaling. I forhold til sanktion havde kommunen ikke vejledt borgeren om de nye sanktionsregler, som trådte i kraft den 1. januar 2020. Kommunen kunne derfor alene sanktionere efter de regler, der gjaldt før denne dato. Vi ændrede derfor kommunens afgørelse om sanktion til nedsættelse med 1/3 i 3 uger i stedet for 20 uger.

En af sagerne blev hjemvist, da vi vurderede, at sagen ikke var tilstrækkeligt oplyst. Kommunen havde ikke undersøgt præcist, hvornår borgeren opholdt sig i udlandet. Der var ikke overensstemmelse mellem borgerens oplysninger, og det som kommunen havde lagt til grund. Herudover vurderede vi, at kommunen skulle tage stilling til, om der var ganske særlige forhold, der gjorde, at borgeren kunne bevare retten til hjælp under kortvarigt ophold i udlandet.